

Finansräkenskaper

År 2009

FM0102

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	6
1.1	Statistiska målstorheter.....	6
1.1.1	Objekt och population.....	6
1.1.2	Variabler.....	6
1.1.3	Statistiska mått.....	9
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	9
1.1.5	Referenstider.....	9
1.2.	Fullständighet.....	9
B.2	Tillförlitlighet.....	10
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	10
2.2	Osäkerhetskällor.....	10
2.2.1	Urval.....	10
2.2.2	Ramtäckning.....	10
2.2.3	Mätning.....	11
2.2.4	Svarsbortfall.....	11
2.2.5	Bearbetning.....	11
2.2.6	Modellantaganden.....	11
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	12
B.3	Aktualitet.....	12

3.1	Frekvens	12
3.2	Framställningstid.....	12
3.3	Punktlighet	12
B.4	Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	12
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	16
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	16
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	16
5.1	Spridningsformer.....	16
5.2	Presentation	17
5.3	Dokumentation	17
5.4	Tillgång till primärmaterial	17
5.5	Upplysningstjänster.....	17

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Finansmarknad

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Finansräkenskaper

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Finansinspektionen
Postadress: Box 7821, 103 97 STOCKHOLM
Besöksadress: Brunnsgatan 3
Kontaktperson: Peter Fitger
Telefon: 08-787 80 00
Telefax: 08-24 13 35
E-post: peter.fitger@fi.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB, NR/FSR
Postadress: Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Nicolai Nystrand
Telefon: 08-506 945 45
Telefax: 08-506 942 96
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Finansräkenskaperna baseras på uppgifter från olika statistiska undersökningar huvudsakligen producerade vid SCB, men också av statistiska uppgifter från andra myndigheter, administrativt material och andra uppgifter. Information om uppgiftsskyldighet framgår av respektive enskild undersökning. För underlag till officiell statistik föreligger som regel uppgiftsskyldighet som regleras i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte.

A.9 EU-reglering

De årsvisa Finansräkenskaperna regleras av:

- Europeiska rådets förordning (EG 2223/96) om Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen, även benämnt ENS 95,
- Europeiska rådets förordning 3605/93 (Excessive Deficit Procedure, EDP)

A.10 Syfte och historik

Finansräkenskaperna är en del av nationalräkenskapssystemet. Syftet med finansräkenskaperna är att ge information om olika samhällssektorer finansiella sparande och finansiella förmögenhet fördelat på olika finansobjekt. Finansräkenskaperna visar var i samhällsekonomin finansiella överskott respektive underskott uppstår, hur överskotten placeras och hur underskotten finansieras. Finansräkenskaperna belyser till exempel utvecklingen i hushållssparandet och hushållens finansiella förmögenhet. Finansräkenskaperna används också i beräkningen av det konvergenskriterium för EMU som avser den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i procent av BNP – även benämnd Maastrichtskulden.

Finansräkenskaperna började produceras årsvis från 1970 - då endast transaktioner. Den kvartalsvisa produktionen startade i början på 1980-talet.

I samband med publiceringen av första kvartalet 1999 övergick finansräkenskaperna till att baseras på Europeiska rådets förordning (EG 2223/96) om Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen, även benämnt ENS 95. Tidigare baserades finansräkenskaperna på FN:s internationella rekommendation SNA 1968 (System of National Accounts). ENS 95 baseras på SNA 93, vilken tagits fram i samarbete mellan de internationella organisationerna FN, OECD, EU, IMF och Världsbanken. ENS 95 kan därför sägas vara en

tillämpning av SNA 93 för EU-länderna. Anpassningen till ENS innebar bl.a. ändrad sektorindelning, nya finansobjekt och nya definitioner av vissa finansobjekt. Se även B.4.1 Jämförbarhet över tiden.

A.11 Statistikanvändning

Finansräkenskaperna, som är en del av nationalräkenskapssystemet, används för analys av den finansiella ekonomin, bl.a. olika sektorer sparande och upplåning. Finansräkenskaperna används för underlag för analys och bedömningar av bl.a. Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Finansinspektionen, internationella organisationer som Eurostat, ECB och OECD, svenska branschföreningar som Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen m.fl., ekonomer, forskare och media.

A.12 Uppläggning och genomförande

Finansräkenskaperna speglar den finansiella delen av samhällsekonomin. Finansräkenskaperna ställs samman utifrån olika källor av primärstatistik för de olika samhällssektorerna, samt uppgifter från andra myndigheter och organisationer. Till primärstatistikkällorna hör bland andra finansmarknads-, kommun-, företags samt betalningsbalansstatistik. Finansmarknadsstatistiken utgörs huvudsakligen av totalundersökningar för olika typer av finansiella företag. Urvalsundersökningar görs för den icke-finansiella företagssektorn samt kommunsektorn. Statistikkällor inriktade på vissa specifika finansobjekt används också. Detta gäller exempelvis aktier noterade på svensk marknad och aktieindexobligationer. Sammanställning och publicering av finansräkenskaper görs varje kvartal och benämns då kvartalsvisa finansräkenskaper. Varje år sammanställs och publiceras även årsvisa finansräkenskaper. Dessa bygger på definitiva årsbokslut och mer komplett årsstatistik och är därför mer fullständiga än de kvartalsvisa finansräkenskaperna.

Uppgifter som efterfrågas i de olika primärstatistikkällorna till finansräkenskaperna är finansiella balansräkningar och finansiella transaktioner till marknadsvärde fördelade på olika finansobjekt, helst även med motsektorfordelning. Med motsektor avses borgenärssektor respektive gäldenärssektor för de olika finansobjekten.

Finansräkenskaperna är en statistikprodukt som huvudsakligen baseras på redan färdig primärstatistik, ofta producerad för andra ändamål. Dock görs några undersökningar enbart för finansräkenskapernas behov. Till dessa hör AP-fondernas, investmentbolagens och de icke-finansiella företagens tillgångar och skulder kvartalsvis.

Andra källor är:

- Riksbankens kvartalsrapport samt Riksbankens årsredovisning
- Finansinspektionens standardrapporter, år och kvartal

- Riksgäldens månadsrapport om den svenska statsskulden samt kompletterade uppgifter från Riksgälden
- AP-fondernas kvartalsrapporter och årsredovisningar

- Norrlandsfonden och Riksbankens jubileumsfond, årsredovisningar
- Kammarkollegiet uppgifter om vissa statliga fonder samt statens innehav av värdepapper
- Ekonomistyrningsverket (ESV) , underlag för skatteperiodiseringar
- Pensionsmyndigheten
- Centrala studiestödsnämnden (CSN), uppgifter om studielån
- OMX
- Fondbolagens Förening
- Mäklarstatistik

A.13 Internationell rapportering

Internationell rapportering görs regelbundet års- och kvartalsvis till Eurostat och ECB i enlighet med av dessa organisationer fastställda mallar. Rapportering sker även till OECD, huvudsakligen årlig.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Finansräkenskaperna har till största delen anpassats till ENS 95 (EG 2223/96) – den EU-förordning som gäller fr.o.m. år 2000. Från och med 2014 planeras en reviderad version av ENS95 att tillämpas. Den reviderade versionen av ENS har ännu inte beslutats av EU-kommissionen.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

I samband med att mer fullständiga årsuppgifter blir tillgängliga, revideras ofta de kvartalsvisa finansräkenskaperna så att summa 4 kvartal överensstämmer med helårsuppgifterna. Eftersom finansräkenskaperna baseras på ett antal olika primärstatistikkällor, ofta producerade för att tillgodose andra behov än finansräkenskapernas, så är kvaliteten till stor del beroende på hur väl de olika statistikkällorna uppfyller finansräkenskapernas krav. Täckningsproblem förekommer på olika sätt i finansräkenskaperna. Det kan dels finnas täckningsproblem i den primärstatistik som används. Ett exempel på detta är undersökningen gällande icke-finansiella företag som är en urvalsundersökning, där det kan förekomma visst bortfall. Det finns även täckningsproblem på grund av bristfällig statistik för vissa delsektorer och/eller finansiella instrument. En annan källa till osäkerhet är att direkt information saknas från vissa sektorer, exempelvis hushållssektorn. I sådana fall görs skattningar via residualberäkningar, där man utgår från den total som finns för hela ekonomin och reducerar den med kända uppgifter som finns för andra delsektorer.

De årsvisa finansräkenskaperna bygger på definitiva årsbokslut, där sådan finns tillgängliga, och är därför mer fullständiga än de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Från och med publiceringen av finansräkenskaperna år

2001 görs preliminära årsberäkningar som baseras på summa fyra kvartal för de kvartalsvisa finansräkenskaperna. Dessa preliminära årsräkenskaper överensstämmer med och publiceras samtidigt som det fjärde kvartalets finansräkenskaper, dvs. i slutet av mars året efter.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Finansiellt sparande och transaktioner i olika typer av finansobjekt under året uppdelat på samhällssektorer.

Finansiell nettoförmögenhet och finansiella tillgångar och skulder per den sista dagen på året för samtliga samhällssektorer.

För varje finansobjekt finns också motsektorfördelning, dvs uppgift om gäldenär eller borgenär uppdelat på sektorer. Summeringar görs per sektor och finansobjekt.

1.1.1 Objekt och population

Populationen är Sveriges ekonomi definierat som enheter med ekonomisk hemvist inom landets ekonomiska territorium, samt transaktioner över Sveriges gränser. De olika enheterna grupperas sedan i olika institutionella samhällssektorer efter likartat ekonomisk beteende.

Sveriges ekonomi indelas i följande sektorer och undersektorer enligt ENS 95 med koder:

Icke-finansiella företag	S.11
Finansiella företag	S.12
Centralbanken (Sveriges Riksbank)	S.121
Andra monetära finansinstitut (MFI)	S.122
Övriga finansinstitut utom försäkringsföretag och pensionsinstitut	S.123
Finansiella serviceföretag	S.124
Försäkringsföretag och pensionsinstitut	S.125
Offentlig sektor	S.13
Staten	S.1311
Kommuner och landsting	S.1313
Socialförsäkring	S.1314
Hushåll	S.14
Hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO)	S.15
Utlandet	S.2

1.1.2 Variabler

Transaktioner och ställningsvärden redovisas för de olika finansobjekten med kod enligt ENS 95, enligt nedanstående förteckning:

Monetärt guld och särskilda dragningsrätter (SDR)	F.1
Monetärt guld	F.11
Särskilda dragningsrätter (SDR)	F.12

Sedlar, mynt och inlåning	F.2
Sedlar och mynt	F.21
Överförbar inlåning	F.22
Övrig inlåning	F.29
Värdepapper andra än aktier	F.3
Värdepapper andra än aktier, exklusive finansiella derivat	F.33
Kortfristiga (certifikat)	F.331
Långfristiga (obligationer)	F.332
Finansiella derivat	F.34
Lån	F.4
Kortfristiga	F.41
Långfristiga	F.42
Aktier och andra ägarandelar	F.5
Aktier och andra ägarandelar, exkl. fondandelar	F.51
Noterade aktier	F.511
Icke noterade aktier	F.512
Andra ägarandelar	F.513
Fondandelar	F.52
Försäkringstekniska reserver	F.6
Hushållens nettofordran i livförsäkringsreserver och pensionsfonder	F.61
Hushållens nettofordran i livförsäkringsreserver	F.611
Hushållens nettofordran i pensionsfonder	F.612
Förskottbetalning av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar	F.62
Obetalda/förutbetalda inkomster och utgifter	F.7
Handelskrediter och förskott	F.71
Övriga	F.79

Följande kontosamband gäller:

Utgående balans (UB)
- Ingående balans (IB)
+/- Värdeförändringar (OMV)
+/- Andra volymförändringar
= Transaktioner aktuellt kvartal

Transaktioner definieras som förändringar i tillgångar och skulder rensat från andra flöden som består av värdeförändringar och eventuella andra volymförändringar. Det vill säga skillnaden mellan ställningsvärdet vid innevarande och föregående periods slut består av transaktioner samt andra flöden bestående av värdeförändringar och eventuella andra volymförändringar.

Det finns tre typer av transaktioner.

1. Den första är köp och försäljning av överlåtbara finansobjekt t.ex. aktier och obligationer som ska mätas till marknadspris, dvs. priset vid förvärv respektive avyttring.
2. Den andra typen av transaktion är den förändring som sker i fordringar

- och skulder till följd av uttag och insättningar (banktillgodohavanden), upptagande och amortering av lån etc. Transaktioner av denna typ mäts som nettoförändringar till nominella belopp.
3. Den tredje typen av transaktion uppstår vid skillnad i tid mellan betalning och prestation, leverans av vara eller annan periodiserad fordran/skuld. Ett exempel på sådan transaktion är handelskrediter och skattefordringar/skulder.

Transaktionsvärdet är värdet i nationell valuta vid det tillfälle de finansiella tillgångarna/skulderna förvärvas/överläts. Detta innebär också att beräkningarna sker på upplupen basis. Ibland saknas uppgifter om transaktioner i det statistiska underlaget. I sådana fall skapas transaktioner som differensen mellan utgående och ingående balans. För finansobjekt där värdeförändring kan förekomma justeras transaktionen med till exempel indexförändring.

Finansiellt sparande definieras i finansräkenskaperna som summan av transaktioner för finansiella tillgångar minus summan av transaktioner för skulder. Finansiellt sparande kan också uttryckas som nettoupplåning (negativt sparande) respektive nettoutlåning (positivt sparande). Summan av finansiellt sparande över alla sektorer (inklusive utlandet) är lika med noll.

Ställningsvärdet definieras som innehavet av utestående tillgångar och skulder per den sista i kvartalet. Dessa ska värderas till löpande marknadspris vid den tidpunkt balansräkningen avser. Lån och inlåning ska dock värderas till nominellt belopp. Skillnaden mellan ställningsvärdet vid innevarande kvartals slut och föregående kvartals slut består av transaktioner, värdeförändringar och eventuella andra volymförändringar.

Finansiell (netto) förmögenhet definieras som summan av utestående finansiella tillgångar minus summan av utestående skulder.

Förändringar i klassificering och struktur benämns också som *omklassificering*. Omklassificeringar uppstår exempelvis vid förändringar i populationen, i det statistiska underlaget eller vid andra omvärldsförändringar. Exempel på detta är förändringar i populationen (ett företag som byter samhällssektor), tillgång/skuld som byter klassificering eller förändringar i det statistiska underlaget.

Andra förändringar i tillgångarna. Utöver transaktioner finns också s.k. andra förändringar i tillgångarna. Dessa förändringar beror inte på att någon förändring har skett mellan de två avtalande parterna (institutionella enheterna). Två huvudtyper av andra flöden är värdeförändringar (omvärderingar) av finansiella tillgångar och skulder respektive andra volymförändringar som inte beror på finansiella transaktioner, dvs. förändringar där det inte finns någon överenskommelse om transaktion mellan två parter.

Med värdeförändring menas den förändring i form av kapitalvinster och -förluster som uppstår då priserna på de respektive marknaderna förändras. Värdeförändringar benämns omvärderingar i finansräkenskaperna.

Andra volymförändringar definieras som sådana förändringar som inte är

transaktioner eller värdeförändring. Andra volymförändringar kan bero på exceptionella händelser som påverkar det ekonomiska värdet eller förändringar i klassifikation och struktur (omklassificering). Exempel på övrig volymförändring är konstaterade kreditförluster.

1.1.3 Statistiska mått

Det statistiska måttet för finansräkenskaperna är belopp i miljoner kronor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I finansräkenskaperna redovisas Sveriges ekonomi med indelning på sektorer och finansobjekt enligt ovan i avsnitt 1.1.1 Population och objekt. Finansiella företags undersektor ”andra monetära finansinstitut” finns tillgänglig med ytterligare nedbrytning och med indelning efter deras funktion på den svenska finansiella marknaden i Sveriges statistiska databaser (SSD).

Andra monetära finansinstitut
Banker
Bostadsinstitut
Kommun- och företagsfinansierande institut
Övriga kreditmarknadsföretag

Även försäkringsföretag och pensionsinstitut redovisas med ytterligare nedbrytning i SSD; försäkringsbolag och understödsföreningar.

”Övriga finansinstitut, utom försäkringsföretag och pensionsinstitut”, sektor S.123 redovisas ihop med finansiella serviceföretag, sektor S.124 och benämns då ”andra finansinstitut” i såväl SM som SSD. I denna redovisningsgrupp ingår investmentbolag, värdepappersfonder och värdepappersbolag, finansiella serviceföretag och finansiella företags icke-vinstdrivande organisationer. Tills vidare ingår här också monetära värdepappersbolag samt monetära värdepappersfonder, som enligt ENS 95 tillhör sektorn andra monetära finansinstitut.

Det finns två olika sätt att redovisa transaktioner och ställningsvärden med utlandet som motpart. I SSD redovisas utlandet som en egen sektor, d.v.s. utländska motparters transaktioner och utestående fordran respektive skuld mot Sverige. I SM redovisas transaktioner mot utlandet som Sveriges samlade transaktioner mot utlandet eller Sveriges utestående fordran respektive skuld mot utlandet. Båda sätten visar samma flöden eller ställningsvärden fast med omvänt tecken.

1.1.5 Referenstider

År.

1.2. Fullständighet

Finansräkenskaperna avser att spegla finansiellt sparande och finansiell förmögenhet för samliga sektorer i den svenska ekonomin. Information inhämtas för ca 30 ”indatasektorer” fördelad på ca 30 finansobjekt, vilket ger möjlighet till analys och kontroll av de ingående posterna. I de fall en sektors tillgäng-

ar i ett visst finansobjekt inte stämmer överens med gäldenärssektorns skulder sker kontroller av primärstatistiken och eventuell balansering görs för de uppgifter som bedöms ha störst osäkerhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Finansräkenskaperna baseras på ett stort antal primärstatistikkällor och tillförlitligheten beror till stor del på kvalitén i de olika källorna. Något samlat mått på tillförlitligheten är inte möjligt att åstadkomma på grund av den stora mängden källor och de modellkompletteringar och de avstämningar som görs.

Beräkningen av finansiellt sparande för de olika institutionella sektorerna görs från två håll, dels i de reala nationalräkenskaperna dels i finansräkenskaperna. I nationalräkenskaperna beräknas det finansiella sparandet som inkomster minus utgifter för konsumtion och reala investeringar. En jämförelse mellan national- och finansräkenskapernas beräkning av det finansiella sparandet ger en indikation om att tillförlitligheten varierar för olika sektorer.

2.2 Osäkerhetskällor

Avsnittet ej relevant för finansräkenskaperna

2.2.1 Urval

Avsnittet ej relevant för finansräkenskaperna. Finansräkenskaperna baseras till stor del på totalundersökningar med undantag för statistikkällorna för företagssektorn (icke-finansiella företag) och kreditmarknadsstatistiken för kommuner samt betalningsbalansen. Se respektive Beskrivning av statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Avsnittet ej relevant för finansräkenskaperna. I allmänhet kan sägas att ganska god täckning föreligger mellan ram- och målpopulation, men det finns vissa brister. Täckningsproblem i finansräkenskaperna kan förekomma på två sätt:

1. Täckningsproblem i den primärstatistik som används i beräkningarna av finansräkenskaperna.

Det gäller särskilt för sektorn icke-finansiella företag som undersöks via urvalsundersökningar. Se Beskrivning av statistiken för:

- Företagens kortperiodiska tillgångar och skulder (BAST)
- Företagens utländska handelskrediter (HKU)
- Företagens ekonomi (FEK)

Statistik över finansiell verksamhet som Finansinspektionen inte har tillsyn över (t ex utländska finansiella företags filialer i Sverige) saknas också till viss del.

Vidare saknas statistik helt bl.a. för holdingbolag, pensionsstiftelser och riskkapitalbolag, medan övriga stiftelsers tillgångar och skulder enbart bygger på motpartsinformation, dvs. vad som finns i t.ex. kreditinstitutens balansräkningar.

2. Täckningsproblem i finansräkenskapssystemet

Finansräkenskaperna bygger på att det i primärstatistik finns totala transaktioner och ställningsvärden på sektor- eller finansobjektsnivå. Utifrån totalerna fördelas sedan tillgångar och skulder på motsektor för respektive instrument med hjälp av primärstatistiken, eller skattningar om primärstatistik saknas. Ett täckningsproblem som finansräkenskaperna har är att en total saknas för utlandets skuld mot Sverige, dvs vi har ingen total bild av de svenska tillgångarna i utlandet.

Täckningsproblemen är något större för kvartalsvisa än de årsvisa beräkningarna då viss statistik enbart produceras årsvis, se mer under B 2.2.5 Bearbetning.

2.2.3 Mätning

De värderings- och redovisningsregler som gäller för finansräkenskaperna är inte alltid i överensstämmelse med de uppgifter som kan erhållas för den undersökta enheten vilket kan leda till mätfel. All primärstatistik uppfyller inte kravet på marknadsvärdering på grund av att viss rapportering följer bokföringsmässiga principer. I kommunstatistiken används till exempel bokfört värde. Detta leder till en underskattning men bedöms som ganska liten. I allmänhet går utvecklingen mot ökad tillämpning av marknadsvärdering även i företagens bokföring. Ett exempel på det är de förändringar i det regelverk, International Accounting Standards (IAS), som utarbetats av International Accounting Standards Board. Bland dessa förändringar i IAS märks ökade krav på marknadsvärdering av finansiella instrument.

2.2.4 Svartsbortfall

Avsnittet ej relevant för finansräkenskaperna. Se Beskrivning av statistiken för de olika primärstatistikundersökningarna.

2.2.5 Bearbetning

Grundmaterialet granskas. Indatering av finansräkenskapsdata sker i huvudsak per sektor i ett system där in- och utgående balanser, transaktioner, omvärderingar och omklassificeringar fångas upp och ger möjlighet till rimlighetsbedömningar. Noterade aktier beräknas enligt särskild modell, som utgår från material från VPC för andra och fjärde kvartalet respektive år, och fördelas på innehavarsektorer med hjälp av registeruppgifter. Avstämning sker genom hela produktionssystemet av värden som lämnats av såväl gäldenär som borgenär. I en del fall förekommer värden från båda håll och om dessa inte överensstämmer måste ett värde bedömas som mer tillförlitligt eller en modellberäkning göras. Detta gör att redovisade uppgifter inte alltid stämmer med de olika delarna av primärstatistiken.

Finansiella tillgångar fördelas på borgenärssektorer som motsvaras av lika stora finansiella skulder fördelade på gäldenärssektorer. Fördelningen på sektorer försvåras av att statistikunderlag saknas eller inte är anpassade för finansräkenskapernas behov. Där uppgift saknas görs schablonantaganden eller residualberäkningar.

2.2.6 Modellantaganden

Då fullständig statistik saknas, främst transaktioner, är vi tvungna att använda

modeller.

För de delar av sektorer eller finansobjekt där fullständig statistik saknas används schablonantaganden eller så görs residualberäkningar.

Residualberäkningarna bygger på vissa antaganden. Utgångspunkten är den total som finns för hela ekonomin som sedan reduceras med uppgifter som finns för respektive delsektor. Den rest som uppstår läggs på residualektorn. Vid beräkningar av finansiellt sparande är som regel företagssektorn en residual. För vissa finansobjekt är dock hushållen residualektor.

Transaktioner i börsnoterade aktier

Transaktioner i börsnoterade aktier beräknas genom bearbetning av aktieägarstatistiken. I aktieägarstatistiken mäts olika sektorerers innehav av aktier i företag noterade på svensk marknadsplats. Modellen bygger på att summan av alla aktietransaktioner på andrahandsmarknaden är noll. Den totala omvärderingen kan således beräknas genom att ta utgående balans minus ingående balans minus nettotillskottet på börsen. Nettotillskottet på börsen definieras som nyemissioner + nyregistreringar - inlösen - avregistreringar.

Eftersom aktieägarstatistiken endast görs halvårsvis behövs det i kvartalsräkenskaperna kompletteras med en annan modell för kvartal 1 och 3. Här råder en högre grad av osäkerhet. Samma utgångspunkt som ovan att summan av alla aktietransaktioner på andrahandsmarknaden är noll gäller dock. Sedan används istället residualberäkning, där hushållssektorn är residual. Uppgifter om transaktioner finns för de övriga sektorer som har betydande aktiehandel. Ställningsuppgifterna beräknas under antagandet att respektive sektor inte ändrat i sin portfölj av noterade aktier, utan justeras endast med förändringar i börskurs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Avsnittet ej relevant för finansräkenskaperna. Något osäkerhetsmått publiceras inte. Finansiellt sparande beräknas även i nationalräkenskaperna från den reala sidan. En jämförelse mellan de reala och finansiella räkenskapernas beräkning av finansiellt sparande ger en indikation på osäkerheten och att tillförlitligheten varierar för olika sektorer.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

Årsvisa finansräkenskaper publiceras ca 11 månader efter årets slut, dvs. i november efterföljande år.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De förändringar som har gjorts i samband med anpassning till ENS 95 har reviderats bakåt till och med 1996 vilket försvårar jämförelsen över längre tidsperioder. Före 1996 användes definitioner enligt SNA 68. Nedan kommenteras de största förändringarna som påverkat jämförbarheten över tiden.

Återinvesterade vinstmedel

Återinvesterade vinstmedel i direktinvesteringsföretag har i samband med publiceringen av kvartal 4 2000 och år 2000 införts som en transaktion i *icke noterade aktier*. Denna förändring berör sektorerna icke-finansiella företag och utlandet. Revideringar har gjorts från 1996 kvartal 1 i kvartalsräkenskaperna.

Försäkringssparande

Före implementeringen av ENS 95 definierades försäkringssparande enbart som sparandet i individuella pensions- och livförsäkringar. Enligt definitionen i ENS 95 ingår också det kollektiva försäkringssparandet, dvs. avtalspensioner. Hushållens finansiella sparande har därmed höjts motsvarande sparandet i de kollektiva försäkringarna. Premiépensionens utformning med individuellt risktagande medför att den i finansräkenskaperna betraktas som ett socialt försäkringssystem där individerna (hushållen) betalar premier, erhåller ersättningar och äger tillgångarna enligt beslut av Eurostat. Pensionsmyndigheten tar endast ut en avgift för att administrera systemet, däremot ligger både PPM-systemets tillgångar och skulder utanför socialförsäkringssektorns balansräkning. 7:e AP-fonden ingår följaktligen inte i socialförsäkringssektorn utan klassificeras som ett fondbolag i den finansiella företagssektorn.

Utvecklingen av pensionssystemet under senare år har inneburit att arbetstagare kan välja att placera delar av sina intjänade pensionspengar i fondförsäkringar, antingen genom pensionsavtal för större arbetstagargrupper eller privata överenskommelser med arbetsgivaren. Detta har medfört att fondförsäkring kan klassificeras som både individuellt eller kollektivt försäkringssparande. Fondförsäkringar ingår därför under respektive typ av försäkringssparande.

Förskottsbetalningar av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar (F.62)

I samband med beräkningarna för 2008 har förskottsbetalningar av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar (F.62) införts i finansräkenskaperna från och med 2004, helår och kvartal. Detta medför att det blir ett brott i tidsserien mellan 2003 och 2004. Enligt det Europeiska Nationalräkenskapssystemet, ENS 95, finns krav på att förskottsbetalningar av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar (F.62), dvs. försäkringstekniska reserver för andra försäkringar än liv- och pensionsförsäkringar, skall ingå som en del i försäkringstekniska reserver (F.6). Hittills har endast hushållens nettofordran i livförsäkringsreserver och pensionsfonder (F.61) redovisats i de svenska finansräkenskaperna. Förskottsbetalningar av försäkringspremier är den del av en försäkringspremie som avser en period efter den redovisade räkenskapsperioden. Förskottsbetalningar av försäkringspremier är försäkringstagarnas tillgångar och försäkringsbolagens skulder. Försäkringstagarna kan tillhöra vilken sektor som helst i ekonomin eller utlandet. Reserver för utestående fordringar hålls av försäkringsföretag för att täcka belopp knutna till krav som ännu inte är reglerade. Reserver för utestående fordringar är finansiella

tillgångar hos förmånstagarna som kan tillhöra vilken sektor som helst i ekonomin eller utlandet. De sektorer som har högst fordringar på försäkringsföretagen i detta tillgångsslag är hushållen och icke-finansiella företag. Införandet av förskottsbetalningar av försäkringspremier och reserver för utestående fordringar (F.62) medför också att hushållens finansiella sparande har justerats upp för perioden 2004-2008 jämfört med tidigare publicerade årsuppgifter.

Upplupna räntor

Enligt ENS 95 ska räntorna bokföras när de är upplupna, d.v.s. räntan tillförs gäldenär/borgenär kontinuerligt under räkenskapsperioden oavsett om den utbetalats eller inte. Den upplupna räntan bokförs på respektive finansobjekt såsom lån, inlåning, obligationer och certifikat. Detta innebär att t.ex. nivån på hushållens inlåning på bank ökar successivt under årets tre första kvartal. Vanligtvis erhåller hushållen årets ränta per den sista december.

Marknadsvärdering av skuldsidan

Tidigare användes bokfört värde för skulder i t ex certifikat och obligationer. Enligt ENS-95 skall alla skulder och tillgångar tas upp till marknadsvärde.

Hushållens köp och försäljning av utländska aktier

Det råder en viss osäkerhet i beräkningarna för hushållens köp och försäljning av utländska aktier. Med hjälp av SCB:s Aktieägarstatistik (FM20) kan vi från och med 2003 göra beräkningar på motsvarande sätt som vi gör för svenska noterade aktier. I modellen antas att svenska hushåll i huvudsak köper utländska aktier som är noterade på svensk marknadsplats. Det innehav av utländska aktier som hushållen har utgår också från Aktieägarstatistiken från och med 2003.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan ingick tidigare i kommunsektorn, men tillhör från och med år 2000 sektorn hushållens icke vinstdrivande organisationer. Förändringen innebar en omklassificering av kyrkans tillgångar och skulder från kommunsektorn till hushållens icke vinstdrivande organisationer som gjorde att hushållssektorns ställningsvärde ökade med 2 mdkr år 2000 på grund av omklassificeringen.

Bostadsrättsandelar

Från och med publiceringen av finansräkenskaperna år 2000 infördes andelar i bostadsrättsföreningar som finansobjekt och ingår som en delmängd av Andra ägarandelar F.513.

Införande av skatteperiodiseringar i Finansräkenskaperna 2001-2009

Periodisering av skatter och sociala avgifter infördes i Finansräkenskaperna för sektorerna hushåll och staten för perioden 2001 till och med 2009. För övriga sektorer finns skatteperiodiseringar sedan tidigare med i Finansräkenskaperna som en del av posten Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter respektive Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (F.79). Detta medför att hushållens och statens finansiella sparande har reviderats för perioden 2001 till 2008. Periodiseringen innebär att skatter och sociala avgifter ska bokföras vid den tidpunkt de uppkommer i stället för att redovisa dem när de faktiskt betalas (kassamässigt). Behov av periodiseringar uppstår t.ex. eftersom skatter deklarerar året efter inkomståret och skatten sålunda fastställs i efterhand.

Revidering av transaktioner i aktieindexobligationer för hushållssektorn fr.o.m. 2004

Transaktioner i aktieindexobligationer har reviderats för perioden 2004-2009. Nya uppgifter om värdeförändringar har använts från och med 2004, vilket påverkar transaktionerna. Därmed har det finansiella sparandet i hushållssektorn reviderats 2004-2009. Tidigare saknades helt uppgifter om värdeförändringar.

Reviderade ställningsvärden i finansiella derivat för perioden 2002-2009

Ny källa har använts för att fördela ställningsvärden i finansiella derivat på olika innehavarsektorer fr.o.m. 2002.

Införande av transaktioner i finansiella derivat för socialförsäkringssektorn och försäkringssektorn från och med 2005

Transaktioner i finansiella derivat har under året införts i Finansräkenskaperna för socialförsäkringssektorn och försäkringssektorn. Derivattransaktionerna är inkluderade från och med 2005. Därmed har det finansiella sparandet i socialförsäkringssektorn och försäkringssektorn reviderats från och med 2005 till 2008. Utlandssektorn har antagits vara motsektor till både socialförsäkrings- och försäkringssektorns samtliga transaktioner i finansiella derivat.

Räntebärande papper

Enligt ESA 95 skall räntebärande papper delas upp på kortfristiga värdepapper andra än aktier (F.331) respektive långfristiga värdepapper (F.332) efter ursprunglig löptid. Definitionen av kortfristiga värdepapper är att den ursprungliga löptiden normalt är ett år eller mindre och i undantagsfall maximalt två år. Långfristiga värdepapper definieras som värdepapper med en ursprunglig löptid normalt mer än ett år och i undantagsfall mer än minst två år. I finansräkenskaperna benämns kortfristiga värdepapper för certifikat samt långfristiga värdepapper för obligationer. Vid översyn av underlaget för de monetära finansinstituten övergick SCB under fjärde kvartalet 2003 till att klassificera värdepappren efter ursprunglig löptid snarare än benämningen på pappret. Detta fick som konsekvens att vissa papper som tidigare klassificerats som obligationer nu klassificerades som korta räntebärande papper. För att mildra effekterna av denna ändring har justeringar gjorts för att det inte ska påverka de egentliga transaktionerna, men det har inte kunnat korrigeras fullt ut vilket huvudsakligen drabbat den icke-finansiella företagssektorn. För icke-finansiella företag bör därför räntebärande papper oavsett löptid slås ihop vid analys av räntebärande värdepapper.

Revideringar av innehav av certifikat och obligationer emitterade av monetära finansinstitut (MFI) 2002-2008

Innehav och transaktioner i certifikat och obligationer emitterade av monetära finansinstitut (MFI) har reviderats för perioden 2002 -2008. De sektorer som påverkas av revideringen är icke-finansiella företag och utlandet.

Revideringar av innehav av statsskuldväxlar 2002-2008

Innehav och transaktioner i statskuldväxlar har reviderats för perioden 2002 - 2004 (vid publiceringen av 2008 reviderades perioden 2005-2008). Delar av primärstatistikens uppgifter om innehav och transaktioner i statskuldväxlar har uppvisat brister, som leder till orimliga belopp vid beräkning av omvärderingar och transaktioner för vissa sektorer som innehar statskuldväxlar. Den ändrade beräkningsmetoden innebär att man utgår från statens implicita värdeförändring av statskuldväxlar och fördelar den i proportion till respektive sektors innehav. De sektorer som påverkas mest av revideringen är icke-finansiella företag, utlandet och investeringsfonder.

Ökad jämförbarhet mellan kvartalsräkenskapernas och årsräkenskaperna

I samband med publiceringen av de kvartalsvisa finansräkenskaperna kvartal 3 2001 gjordes revideringar av hela tidsserien 1996k1-2001k2 för att även göra de kvartalsvisa räkenskaperna mer jämförbara med de årsvisa. Detta gäller främst ställningsvärden men även transaktionerna reviderades. Från och med 2001 råder överensstämmelse mellan år och kvartal i finansräkenskaperna.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Finansräkenskaperna görs i enlighet med det Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet ENS 95, vilket är ett internationellt jämförbart räkenskapssystem för en total ekonomi och av dess samband med andra totala ekonomier. ENS 95 är konsistent med System of National Accounts (SNA 93), vilket har utarbetats under gemensamt ansvar av FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken. ENS 95 är dock mer inriktat på databehoven inom EU. I likhet med SNA är ENS harmoniserat med de begrepp och klassifikationer som används i många andra sociala och ekonomiska statistiksystem. Därför kan ENS fungera som en central referensram för social och ekonomisk statistik inom EU och dess medlemsländer.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Beträffande jämförbarhet med annan statistik som publiceras över olika delområden av svensk ekonomi, så är det sällan möjligt att hitta exakt samma uppgifter i finansräkenskapssystemet. Finansräkenskaperna sammanställs och avstäms med hjälp av en mängd olika primärstatistiska uppgifter. De använda underlagen har ofta täckning och definitioner som inte helt motsvarar finansräkenskapernas krav.

De reala nationalräkenskaperna beräknar också finansiellt sparande. Nationalräkenskaperna beräknar finansiellt sparande som skillnader mellan kostnader och intäkter, medan finansräkenskaperna beräknar finansiellt sparande som summan av transaktioner i finansiella tillgångar minus summan av transaktioner i skulder. Beräkningsresultaten för finansiellt sparande enligt de reala nationalräkenskaperna och finansräkenskaperna skiljer sig tidvis avsevärt från varandra.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Årsvisa finansräkenskaper finns publicerade i SM-serie FM 11 t.o.m. år 2003. Senare uppgifter finns publicerade i SCB:s statistikdatabas som nås via SCB:s hemsida http://www.scb.se/templates/Amnesomrade_6443.asp

Nya årsuppgifter publiceras i pressmeddelande samt i statistikdatabasen. Tidsserie för finansräkenskaper efter sektor, kontopost och motsektor fr.o.m. 1995 finns i SCB:s statistikdatabas.

5.2 Presentation

Årliga uppgifter finns i SCB:s statistikdatabas, SSD, efter sektor, kontopost och motsektor, dvs. finansiella tillgångar och skulder uppdelade på finansobjekt.

5.3 Dokumentation

ESA 95 (ENS 95, svensk översättning), Eurostat, Luxembourg. Genom ett samarbete mellan Europeiska kommissionen, Europeiska Monetära Institutet (numera ECB) och medlemsstaternas officiella statistikkontor har räkenskapsregler ställts upp för det europeiska systemet för nationella och regionala räkenskaper.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Ej relevant för finansräkenskaperna, se respektive primärstatistikkälla.

5.5 Upplysningstjänster

Möjligheter finns att beställa särskilda bearbetningar och sammanställningar. Förfrågningar kan ställas till nrinfo@scb.se.